

Sygn. akt VI Ga 42/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Renata Bober

SO Beata Hass – Kloc (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko: M. F.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w R.

V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 listopada 2015 r., sygn. akt V GC 763/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób , że:

II. zasądza od pozwanego M. F. na rzecz powoda " (...)

LEASING" Sp. z o.o. w R. kwotę 1.776,53 zł (jeden tysiąc siedemset siedemdziesiąt sześć złotych pięćdziesiąt trzy grosze)

z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2014r do dnia zapłaty,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 630 zł (sześćset trzydzieści złotych) tytułem kosztów procesu , w tym kwotę

600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 330 zł (trzysta trzydzieści złotych) tytułem kosztów procesu, w tym kwotę

300 zł (trzysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt **VI Ga 42/16**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 maja 2016 r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 listopada 2015r., sygn. akt V GC 763/15 Sąd Rejonowy w R.V Wydział Gospodarczy uchylił nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 21 stycznia 2015r. – sygn. akt V GNC 5947/14 (pkt I) ; w pkt. II oddalił powództwo, zaś w pkt. III zasądził od powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. na rzecz pozwanego M. F. kwotę 67 zł tytułem kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powyższego podał, że powód (...) Sp. z o.o. w R. w pozwie z dnia 18 grudnia 2014 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. F. na jego rzecz kwoty 1 776,53 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż na zabezpieczenie wierzytelności wynikającej z łączącego strony stosunku, pozwany wystawił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, w której upoważnił powoda do wypełnienia wystawionego weksla w każdym czasie w związku niewykonaniem umowy. Wobec nieuregulowania należności w kwocie 1 776,53 zł., powód uzupełnił załączoną do weksla deklarację zawiadamiając o tym fakcie dłużnika wekslowego pismem z dnia 2 grudnia 2014 r., wzywając go również do wykupu przedmiotowego weksla, które to wezwanie dłużnik pozostawił bez odpowiedzi.

W dniu 21 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy w R. uwzględniając żądanie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla.

Od powyższego pozwany wniósł zarzuty zaskarżając wydany nakaz w całości oraz wnosząc o zwrot kosztów postępowania. Ustosunkowując się do treści pozwu wskazał, iż pomiędzy stronami nie istniał stosunek zobowiązaniowy, bowiem umowa leasingu nie została zrealizowana.

W odpowiedzi powód wskazał, iż strony postępowania łączyła umowa leasingu Nr (...) zawarta w dniu 3 października 2013 r. Pozwany zobowiązał się do wypłaty na rzecz powoda opłaty wstępnej w wysokości 10 222,14 zł oraz opłaty manipulacyjnej w kwocie 1 533,32 zł., suma tych opłat odpowiadała wielkości podatku od wartości netto przedmiotu leasingu tj. kwoty 51 110,70 zł. Pozwany zaakceptował treść umowy godząc się tym samym na obowiązek zapłaty na rzecz powoda kwoty 11 755,46 zł. Tym samym jak podaje powód twierdzenia pozwanego odnośnie skuteczności zawarcia przedmiotowej umowy są niezasadne. Nadto podkreślił, jak dalej naprowadzał Sąd Rejonowy, iż z uwagi na fakt, że oświadczenie pozwanego o rezygnacji z umowy leasingu nastąpiło przed zakupem przedmiotu leasingu jest on zobowiązany od wypłaty na rzecz powoda opłaty manipulacyjnej, nadto powodowi przysługuje odszkodowanie uzupełniające poniesioną szkodę. Tym samym sprecyzował, że na sumę wekslową 1 776,53 zł składa się kwota opłaty manipulacyjnej 1 533,32 zł, koszty korespondencji 6,10 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe od kwoty 1533,32 zł od dnia 8 października 2013 r. do dnia 10 grudnia 2014 r. w kwocie 237,11 zł.

W ustaleniach faktycznych Sąd ten podał, że strony postępowania prowadziły telefoniczne negocjacje w przedmiocie warunków zawarcia umowy leasingu. W dniu 3 października 2013 r. doszło do spotkania pomiędzy pracownikiem powoda upoważnionym do zawierania umów S. K., a pozwanym, który podpisał umowę leasingu nr (...). Przedmiotem umowy było przekazanie korzystającemu do odpłatnego używania wózka siatkowego C. C. (...) w ilości 35 sztuk oraz wózka plastikowego 10-R + pokrywa plastikowa w ilości 20 sztuk.

Następnie podał, że dla zabezpieczenia roszczeń z tytułu zawartej umowy pozwany wystawił na rzecz powoda weksel In blanco wraz z deklaracją wekslową.

Ustalił ponadto, że po rozmowie z pracownikiem powoda podczas jednorazowego spotkania, pozwany powziął wiadomość o konieczności dokonania dodatkowych płatności z tytułu podatku VAT co spowodowało, że oświadczył, iż rezygnuje z zawarcia przedmiotowej umowy.

Sąd Rejonowy wskazał dalej, że w § 3 umowy wpisano, iż korzystający wpłaca finansującemu opłatę wstępną stanowiącą 20,00 % wartości netto przedmiotu leasingu oraz opłatę manipulacyjną stanowiącą 3,00 % wartości netto przedmiotu leasingu w kwocie 1533,32zł. Ustalił także, że opłaty leasingowe miały być wnoszone zgodnie z harmonogramem opłat. W § 4 umowy dodatkowo wpisano, iż korzystający jest zobowiązany do zapłaty podatku VAT

od wpłaty wstępnej, manipulacyjnej, sumy odsetek, sumy kapitału oraz z tytułu przeniesienia własności na podstawie wystawionej przez finansującego faktury.

Podał również, że w pkt II ogólnych warunków umowy wpisano, iż w przypadku rezygnacji korzystającego z umowy leasingu przed zakupem przedmiotu leasingu umowa leasingu wygasa i jest on zobowiązany do zapłacenia opłaty manipulacyjnej oraz pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez finansującego w związku z przygotowaniem umowy leasingowej. Ponadto finansujący ma prawo dochodzenia od korzystającego odszkodowania na zasadach ogólnych.

Sąd Rejonowy podniósł, że powód pismem z dnia 25 kwietnia 2014 r. skierował wobec korzystającego oświadczenie, iż rozwiązuje umowę Leasingu nr (...) z dnia 3 października 2013 r. wobec jej niewykonania, tym samym wzywając pozwanego do zapłaty kwoty 48 048,77 zł tytułem nieuregulowanych rat czynszu leasingowego za okres od listopada 2013 r. do października 2015 r.

Następnie podał, że kolejno pismem z dnia 2 grudnia 2014 r. poinformował dłużnika, iż weksel wystawiony przez niego do przedmiotowej umowy leasingu został wypełniony na kwotę 1 776,53 zł, wzywając go jednocześnie do wykupu niniejszego weksla, co pozostało bez odpowiedzi.

W dalszej części Sąd Rejonowy ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, uwzględniając go w całości.

W rozważaniach prawnych Sąd ten wskazał, że powód przedłożył prawidłowo wypełniony weksel bowiem zawiera on wszystkie istotne elementy, określone w art. 101 Prawa wekslowego. Jest on więc, zdaniem tego Sądu, ważny i może pełnić funkcje właściwe dla tego rodzaju papieru wartościowego.

Stwierdził ponadto, że w zarzutach od wydanego nakazu zapłaty pozwany podniósł brak istnienia pomiędzy stronami stosunku obligacyjnego, na którym powód opiera swoje roszczenie.

W związku z tym Sąd ten zauważył, że w przedmiotowej sprawie źródłem zobowiązania była umowa leasingu na którą powoływał się powód w pozwie. Do elementów istotnych (essentialia negotii) umowy leasingu należą: zobowiązanie się finansującego do nabycia rzeczy – najczęściej jest to rzecz wskazana przez korzystającego, a nabycie następuje na warunkach wskazanych w umowie leasingu, zobowiązanie się finansującego do oddania korzystającemu nabytej rzeczy do używania lub używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, zobowiązanie się korzystającego do zapłaty finansującemu wynagrodzenia pieniężnego w uzgodnionych ratach – wynagrodzenie to jest nie niższe niż cena nabycia rzeczy lub wynagrodzenie z tytułu jej nabycia (Z. Radwański, J. Panowicz – Lipska, Zobowiązania – część szczegółowa, Warszawa 2005, s. 146).

W przedmiotowej sprawie, zdaniem Sądu Rejonowego, ponad wszelką wątpliwość nie doszło do wykonania umowy leasingu pomiędzy stronami. Przepis art. 709¹ statuuje zasadę, że finansujący jest zobowiązany do nabycia określonej rzeczy, a następnie przekazania jej korzystającemu. W świetle przedstawionego materiału dowodowego do niniejszego niewątpliwie nie doszło. Pozwany nie otrzymał od finansującego określonego w umowie przedmiotu leasingu.

Sąd ten nadmienił również, iż w harmonogramie leasingu finansowego (k.65) stanowiącego integralną część umowy finansujący nie wskazał kwot opłaty wstępnej i manipulacyjnej, nie wystawił również na rzecz pozwanego faktury VAT w tym przedmiocie.

Podniósł, że nie można wystawić faktury vat na sam podatek vat., zaś faktura musi być wystawiona na kwotę opłaty manipulacyjnej. Powód, zdaniem Sądu Rejonowego, nie wykazał by wystawił taką fakturę co powoduje, że roszczenie o zapłatę opłaty manipulacyjnej jest niewymagalne w świetle paragrafu 4 umowy leasingowej.

Zaznaczył również, iż w oparciu o postanowienia pkt II ust. 2 w przypadku rezygnacji korzystającego z umowy leasingu przed zakupem przedmiotu leasingu umowa leasingu wygasa.

Z tego też względu żądanie powoda Sąd Rejonowy oddalił jako nie udowodnione

O kosztach orzekł na podstawie 98 kpc. Na koszty składały się opłata od wniesionych przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty w kwocie 67,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu na swoją rzecz. Zarzucił mu naruszenie prawa procesowego tj. :

- art. 493 kpc poprzez rozpoznanie i uwzględnienie zarzutów niezgłoszonych przez pozwanego;
- art. 496 kpc poprzez bezpodstawne uchylene nakazu zapłaty wydanego w sprawie i oddalenie powództwa;
- art. 233 kpc poprzez wysnuć błędnych wniosków z przeprowadzonej analizy zgromadzonego materiału dowodowego oraz wadliwe ustalenie , iż wymagalność zapłaty opłaty manipulacyjnej jest uzależniona od wystawienia faktury VAT;
- art. 328 kpc poprzez niewyjaśnienie przyczyny uchylene nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w kontekście poczynionych ustaleń faktycznych , a w szczególności w kontekście treści art. par 3 pkt 2 owu oraz deklaracji wekslowej.

W pisemnych motywach podniósł ,że umowa leasingu jest umową konsensualną, odpłatną , wzajemną i kauzalną.

W związku z tym wydanie przedmiotu leasingu nie ma znaczenia dla jej ważności. Poza tym podkreślił ,że do niewydania przedmiotu leasingu doszło na wskutek oświadczenia pozwanego o rezygnacji z umowy leasingu , a nie z przyczyn zawinionych lub też leżących po stronie powoda.

Poza tym zaprzeczył , aby powód miał obowiązek w tych okolicznościach sprawy wystawiać fakturę VAT . Wskazał ,że opłata wstępna i manipulacyjna zostały wymienione w umowie leasingu w par 3 ust 1 , zaś kapitał i odsetki – w harmonogramie. W tych okolicznościach wystawienie faktury VAT nie ma znaczenia dla zasadności zgłoszonego roszczenia.

Na koniec zauważył ,że skoro pozwany zarzuca ,że weksel został wypełniony nie zgodnie z umową leasingu to ciężar wykazania niniejszego spoczywa na pozwanym.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje;

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie.

Oceniając zarzuty apelacji należy wyjść od tego , że jeśli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywał ciężar udowodnienia ekscpecji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa (por. wyrok SN z dnia 20.04.1982 sygn. akt I CR 79/82 niepublikowane).

Odnosząc się do zarzutów apelacji, a dotyczących naruszenia art. 233 kpc to należy na początku podnieść , że przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów oznacza, że zdaniem skarżącego, sąd oceniając materiał dowodowy i okoliczności niniejszej sprawy wyciągnął z niego sprzeczne z logiką bądź doświadczeniem życiowym wnioski, czego efektem były wadliwe tj. niekorespondujące z tym materiałem ustalenia faktyczne.

Ponadto dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 par.1 kpc nie wystarcza stwierdzenie wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych , konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów , uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Zarzut ten będzie również uzasadniony, gdy sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki bądź doświadczeniem życiowym (por. post. SN z dnia 23.01.2001r , sygn. akt IV CKN 970/00, nie publikowane.).

Przedstawione powyżej okoliczności powodują, że należy przyjąć, że Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia swobodnej oceny w zakresie wskazanym przez powoda, skoro nie dokonał on prawidłowej interpretacji zgromadzonych w sprawie dowodów i nie wyciągnął z nich logicznych i zgodnych z prawem wniosków.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w sposób sprzeczny w zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyrażającej się brakiem wszechstronnej oceny materiału dowodowego przyjął, że w świetle zgromadzonych w aktach sprawy dowodów ocenianych przez pryzmat twierdzeń i zarzutów stron oraz zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 6 kc powództwo winno ulec oddaleniu.

Przenosząc powyższe na konkretne zarzuty apelacji to należy podnieść na wstępie, że stosunki zobowiązaniowe oparte na wekslu to wypadki, gdy roszczenia z weksla przysługującego posiadaczowi będącemu nabywcą weksla w drodze indosu, który z wystawcą weksla nie pozostaje w stosunku cywilno-prawnym i który dla udowodnienia prawnego posiadania weksla musi wykazać się, stosowanie do art. 16 prawa wekslowego nie przerwany szereg indosów; oraz te- gdy posiadaczem weksla jest osoba, którą z wystawcą łączy stosunek cywilno-prawny będący podstawą wystawienia i wręczenia jej weksla.

Z tym drugim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie,

a co za tym idzie należy stwierdzić, że w przypadku, gdy wystawienie weksla ma na celu zabezpieczenie wierzytelności zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, lecz istnieje nadal. Wskutek tego wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilno-prawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Przedmiot obu roszczeń jest ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, przy czym z chwilą zaspokojenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien mu zwrócić weksel. Ponieważ weksel jedynie zabezpiecza wierzytelność cywilną przeto dłużnikowi przysługują przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Sytuacja jednak dłużnika staje się na wskutek wystawienia weksla o tyle trudniejsza, że wydanie wierzycielowi weksla stwarza domniemanie istnienia w chwili wydania weksla wierzytelności w wysokości sumy wekslowej i przerzuca w ten sposób ciężar dowodu przeciwnego na dłużnika, gdy tymczasem w braku weksla dowód istnienia i wysokości wierzytelności obciąża wierzyciela.

Wierzyciel może dochodzić roszczeń wekslowych bądź w drodze zwykłego procesu, bądź też może skorzystać z postępowania odrębnego, jakim jest postępowanie nakazowe. Jest to postępowanie znacznie uproszczone i przyspieszone, dające wierzycielowi pewne przywileje procesowe przy jednoczesnym utrudnieniu obrony dłużnikowi.

Jedynie podniesienie przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego zmusza wierzyciela – w celu ich zwalczania, do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawne ten stosunek normujące. Przy czym ciężar dowodu ,że weksel in blanco został wypełniony w sposób sprzeczny z porozumieniem , spoczywa na dłużniku.

W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego (por. uchwała SN z dnia 07.01.1967r, III CZP 19/66), co powoduje ,że to pozwany winien udowodnić w niniejszym procesie ,że nie doszło do zawarcia pomiędzy nim a powodem przedmiotowej umowy leasingu.

Przy ocenie powyższego należy przypomnieć ,że Sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału , oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów (por. wyrok SN z dnia 09.05.2002r, II CKN 615/00, nie publikowany).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć ,że strony w umowie w par 3 ust.1 pkt b wprost określiły wysokość opłaty manipulacyjnej w kwocie 1.533,32 zł . Ponadto ustaliły równocześnie w ust 2 ,że jedynie opłaty leasingowe będą wnoszone zgodnie z harmonogramem ; natomiast w/w opłaty tj. opłata wstępna i manipulacyjna – zgodnie z treścią par 11 ust 2 ogólnych warunków umowy leasingu – winna być zapłacona w

terminie 7 dni od dnia podpisania umowy. W tej sytuacji brak było podstaw do stwierdzenia, że zapłata opłaty wstępnej i manipulacyjnej powinna być ujęta w harmonogramie, który zdaniem Sądu Okręgowego dotyczył jedynie opłat leasingowych.

Poza tym istotne jest w sprawie to, że powód dochodził zapłaty opłaty manipulacyjnej na podstawie par 3 ust 2 ogólnych warunków umowy leasingowej, zgodnie z którym w przypadku rezygnacji z korzystającego z umowy leasingowej (przed zakupem urządzenia) lub odstąpienia przez finansującego od umowy z powodu wad przedmiotu leasingu umowa wygasa, lecz korzystający – czyli w niniejszej sprawie pozwany – zobowiązany jest w takim przypadku do zapłaty wskazanej w umowie leasingowej opłaty manipulacyjnej oraz pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez finansującego w związku z przygotowaniem umowy leasingowej – na co powód zwrócił uwagę w piśmie procesowym z dnia 11.06.2016r (k-29). W związku z tym brak było podstaw do uznania wymogu wystawienia faktury na w/w opłatę manipulacyjną, albowiem kwestia wystawienia faktury co do należności wymienionych w par 4 umowy leasingu wraz z podatkiem VAT miałyby miejsce w przypadku gdyby powód nie uznał rezygnacji pozwanego z zawartej umowy leasingu.

Jeśli chodzi o samą umowę leasingu to należy podnieść, że dla swej ważności nie wymaga ona wydania przedmiotu leasingu. Następujące na jej podstawie wydanie rzeczy jest elementem wykonania umowy, a nie przesłanką jej zawarcia. Stosunek leasingu, a wraz z nim obowiązek uiszczenia rat opłat leasingowych powstaje więc z chwilą wejścia w życie umowy. Ważne również w tej sprawie jest to, że na skutek oświadczenia pozwanego o rozwiązaniu / odstąpieniu od umowy, które powód uznał jako jego rezygnację, nie dochodzi do „anulowania” między stronami zawartej umowy (podobnie wyrok SA w Poznaniu z dnia 1.03.2006r, I ACa 990/2005). Sąd Okręgowy dokonał więc odmiennej oceny stanu faktycznego i wywiódł z niego inne wnioski niż Sąd Rejonowy.

Jak wynika z materiału dowodowego sprawy nie można stwierdzić, że nie doszło skutecznie do zawarcia przedmiotowej umowy leasingu. Umowa została podpisana przez pozwanego, podpisał on również weksel oraz deklarację wekslową – czemu w tym postępowaniu nie przeczył. Również nigdy nie zwracał się do powoda o zwrot podpisanego egzemplarza umowy, a jedynie później po podpisaniu umowy i w/w dokumentów oświadczył, że z umowy rezygnuje – co zdaniem Sądu uruchomiło procedurę o której stanowi par 3 ust 2 ogólnych warunków umowy leasingowej.

Wypada zauważyć, że pozwany nie zgłaszał zarzutów co do braku faktury VAT, wymagalności roszczenia o zapłatę manipulacyjnej, co również należało mieć na uwadze przy ocenie zarzutów podniesionych w apelacji.

Reasumując apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości o czym orzeczono jak w sentencji wyroku po myśli art. 386 par 1 kpc.

Orzeczenie o kosztach procesu znajduje oparcie w art. 98 kpc i 108 kpc.